

Praktische handreiking

Denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding en Methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding

Implementatie en uitrol in gemeente

September 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
1.1 Reflectievraag: de eerste stap	2
1.2 Doel van deze handreiking	3
2. Denkkader, methode en kernbegrippen	3
2.1 Denkkader	3
2.2 Methode	4
2.3 Onderzoek en onderbouwing.....	7
2.4 Kernbegrippen.....	5
3. Randvoorwaarden voor implementatie	6
3.1 Wat moet er op orde zijn?	6
3.2 Implementatiekansen	6
4. Stap voor stap aanpak	7
a. Creëren van bewustwording en draagvlak.....	7
b. Maak de vertaling naar het lokale veld	8
c. Rollen, verantwoordelijkheden en positionering.....	8
Rollen en verantwoordelijkheden.....	8
Positionering	8
d. Scholing/training van professionals	10
e. Methodische intervisie en evaluatie	10
f. Borgen	11
5. Kosten en uren-raming	11
6. Bijlagen	13
6.1 Visiedocument.....	13
6.2 X-curve - proces van verandering en transitie inzichtelijk maken.....	16
6.3 Drama en balansdriehoek	16
6.4 Websites, link naar onderzoek, folder en ervaringsverhalen.....	17
6.5 Bronnen die gebruikt zijn voor deze handreiking	17

1. Inleiding

"Stel je voor: het is 2040. Een jongere die nu 10 jaar is, kijkt terug op zijn weg naar volwassenheid. Wat vertelt hij of zij dan over de steun en kansen die jullie als gemeente/organisatie hebben geboden?"

Ieder jaar (echt)scheiden ongeveer 50.000 Nederlandse ouderparen. Daarbij zijn ruim 86.000 minderjarige kinderen betrokken. Een scheiding is een ingrijpende transitie die veel vraagt van ouders en kinderen, emotioneel, praktisch en sociaal. Sommige scheidingen verlopen redelijk soepel, maar andere zijn complex en langdurig. Hoe ouders het ouderschap na de scheiding vormgeven, bepaalt in belangrijke mate in welke mate kinderen (blijvende) problemen ervaren.

Tot nu toe is begeleiding bij (complexe) scheidingen vaak gericht op het beheersen van risico's en het controleren van gedrag. Het denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding (DSnS) kiest bewust voor een ander uitgangspunt. Niet de problemen, maar de gezamenlijke wens staat centraal: ouders die, ondanks hun conflict, samen werken aan een goede toekomst voor hun kind. Hieruit is ook de methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding (DOnS) ontstaan.

Binnen DSnS is het uitgangspunt dat elke ouder, met de juiste ondersteuning, de stap kan zetten naar een werkbare vorm van ouderschap na scheiding. Daarbij is de gewenste toekomst voor de kinderen altijd leidend.

De inzet van een gezinsvertegenwoordiger is geen interventie op zichzelf, maar een werkwijze die jeugdprofessionals, zoals jeugdconsulenten binnen gemeenten, medewerkers van een scheidingsloket/Kenniscentrum, kunnen hanteren om ouders in complexe scheidingssituaties effectief te begeleiden richting passende hulp.

Dit proces voorkomt dat ouders worden doorverwezen naar interventies waar geen draagvlak voor is of waarin zij zich niet herkennen. Zonder gedeelde hulpvraag is de kans op een geslaagde interventie immers nihil en leidt dit zelfs tot verslechtering van de situatie.

DOnS draagt bij aan een betere aansluiting van het hulpaanbod op de werkelijke behoeften van het gezin en leidt zo tot aanzienlijke besparingen in tijd, energie en kosten, wat niet alleen de ouders, maar ook de gemeenten ten goede komt.

De methode DOnS is onderzocht door TNO tijdens de pilot *Een Goed Begin*. Daarbij is DOnS aangemeld bij de Databank Effectieve Jeugdinterventies van het NJi¹. De resultaten zijn bemoedigend:

- Ouders verbeterden hun onderlinge communicatie en vertrouwen.
- Het ouder-kindcontact versterkte en afspraken werden duurzamer.
- Het gezamenlijke belang van het kind hielp om tot een gedeelde ouderschapsvisie te komen.

De inzet van Gezinsvertegenwoordigers (GV's) en het ScheidingsAdviesTeam (SAT) bleek effectief. Naarmate GV's meer ervaring en vertrouwen kregen, werd het SAT minder vaak geraadpleegd. Succesfactoren voor implementatie elders zijn onder meer: heldere informatievoorziening voor ouders, training van professionals, steun vanuit management, goede triage aan de voorkant en een deskundig multidisciplinair SAT.

¹ [Databank Effectieve jeugdinterventies | Nederlands Jeugdinstituut](#)

Het onderzoek levert een eerste onderbouwing van de werkzaamheid van deze methodische werkwijze. Omdat doel, doelgroep, aanpak en randvoorwaarden al zijn uitgewerkt, kan de werkwijze goed worden overgedragen en lokaal worden toegepast.

Deze handreiking ondersteunt gemeenten bij de implementatie van het denkkader DSnS en de methode DONs, zoals beschreven in het eindrapport *Een Goed Begin* en in het onderzoek *Van een veelbelovend denkkader naar onderbouwd methodisch werken*².

Daarmee sluit deze handreiking aan bij landelijke ontwikkelingen, zoals de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario en biedt deze handreiking gemeenten concrete handvatten om beleid en praktijk zó in te richten dat kinderen en gezinnen bij scheiding duurzaam worden geholpen.

1.1 Reflectievraag: de eerste stap

Wanneer je als gemeente als organisatie aan de slag wilt met het denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding en de methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding, stel jezelf dan voor je start met de implementatie, de volgende reflectievraag:

"Stel je voor: het is 2040. Een jongere die nu 10 jaar is, kijkt terug op zijn weg naar volwassenheid. Wat vertelt hij of zij dan over de steun en kansen die jullie als gemeente/organisatie hebben geboden?"

Deze vraag helpt om te focussen op lange termijn impact in plaats van op regels of structuren. Het draait om wat kinderen nodig hebben en hoe dat vandaag al vorm kan krijgen.

² Klein Velderman, M., Wildeman, I., de Jong, L., & Pannebakker, F. (2025). *Van een veelbelovend denkkader naar onderbouwd methodisch werken: Onderzoek naar de werkzaamheid van Duurzaam Ouderschap na Scheiding door gezinsvertegenwoordigers*. Leiden: TNO Child Health - [Onderzoek TNO](#)

1.2 Doel van deze handreiking

Deze handreiking ondersteunt gemeenten, beleidsadviseurs en uitvoerende professionals bij de implementatie van het denkkader *Duurzaam Samenwerken na Scheiding (DSnS)* en de methode *Duurzaam Ouderschap na Scheiding (DOnS)*.

We bundelen hierin de lessen uit *Een Goed Begin*, zodat gemeenten niet opnieuw het wiel hoeven uit te vinden maar direct kunnen voortbouwen op bestaande kennis en ervaringen.

In dit document vind je:

- Een heldere uitleg van het verschil tussen het denkkader DSnS en de methode DOnS.
- Een beschrijving van de rol van Gezinsvertegenwoordigers (GV) en het ScheidingsAdviesTeam (SAT).
- Een stappenplan om DSnS en DOnS in de praktijk te brengen.

Deze handreiking is nadrukkelijk geen blauwdruk. Er is bewust ruimte gelaten voor lokale invulling en maatwerk, zodat iedere gemeente de aanpak kan afstemmen op de eigen context en behoeften.

2. Denkkader, methode, onderzoek en onderbouwing en kernbegrippen

2.1 Denkkader

Veel begeleidingstrajecten bij complexe scheidingen zijn nog gericht op het beheersen van risico's en het controleren van gedrag. De visie *Duurzaam Samenwerken na Scheiding (DSnS)* kiest bewust een ander uitgangspunt. DSnS vertrekt niet vanuit wat misgaat, maar vanuit wat ouders, ondanks hun conflict, wél samen willen: een goede toekomst voor hun kind.

Deze visie is gebaseerd op vier theorieën: positieve psychologie, positieve gezondheid, narratieve mediation en transactionele analyse. Gezamenlijk bieden zij een waardengerichte benadering, waarin ouders worden ondersteund om opnieuw vorm te geven aan hun samenwerking als ouders.

Binnen DSnS is het uitgangspunt dat elke ouder, met de juiste ondersteuning, de stap kan zetten naar een werkbare vorm van ouderschap na scheiding. Daarbij is de gewenste toekomst voor de kinderen altijd leidend.

De begeleiding is gericht op het vergroten van vertrouwen en verbinding, in plaats van op controle en beheersing. Er wordt gewerkt vanuit vier duidelijke principes:

1. Focus op de toekomst
2. De dynamiek bepaalt de uitkomst
3. Veerkracht, flexibiliteit en eigen verantwoordelijkheid
4. De basis is vertrouwen – in jezelf, in de ander en in de samenwerking

Deze uitgangspunten vormen de basis voor een traject waarin we samen met ouders bouwen aan visie, vertrouwen, verbinden en verantwoordelijkheid. DSnS biedt hiermee een duurzame en hoopvolle aanpak voor gezinnen die vastgelopen zijn in de scheiding, maar nog altijd het beste willen voor hun kinderen.

Om dit te kunnen voorleven aan de ouders is het belangrijk dat de professionals dezelfde visie hebben en dezelfde taal spreken. Voor de implementatie van deze visie is het belangrijk dat betrokken professionals in de keten de driedaagse training Duurzaam Samenwerken na Scheiding/Complexe Ouderrelaties³ volgen.

2.2 Methode

De Gezinsvertegenwoordiger (GV) werkt met de methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding (DOnS), waar zij ouders gedurende een traject begeleiden om een gezamenlijk gedeelde hulpvraag, welke in dienst staat van het toekomstbeeld van het kind, te formuleren.

Een GV-traject bestaat uit 4 fases:

1. Informatiegesprek

In dit gesprek maken de ouders kennis met de gezinsvertegenwoordigers en krijgen zij uitleg over de achtergrond en werkwijze van de interventie. Aan ouders wordt commitment gevraagd om deel te nemen aan het traject.

2. Voorgesprekken

Wanneer het traject Duurzaam Ouderschap na Scheiding van start gaat, vinden allereerst de voorgesprekken plaats. Elke ouder heeft een individueel gesprek met één van de gezinsvertegenwoordigers. Deze gesprekken vormen het fundament voor de verdere begeleiding. De belangrijkste doelen van deze gesprekken zijn:

- a. Het opbouwen van een werkrelatie met ouder(s);
- b. Inzicht in de gedachtegang en intenties van de ouder(s);
- c. Bewustwording van de eigen verantwoordelijkheid van de ouder(s).

Na de eerste individuele gesprekken nemen de gezinsvertegenwoordigers samen de tijd om hun observaties te delen. Ze bespreken wat er zichtbaar werd in iedere sessie, welke verhalen verteld zijn, welke hulpvragen er spelen en hoe de ouders hun situatie beleven. De visie van beide ouders worden naast elkaar gelegd om zo het krachtenveld te verhelderen waarin het gezin zich bevindt.

3. Viergesprekken

Na de individuele voorgesprekken worden beide ouders uitgenodigd voor een viergesprek. De gezinsvertegenwoordigers bepalen samen het juiste moment om dit gesprek te laten plaatsvinden. Het doel van deze gesprekken is om samen met ouders te komen tot een gezamenlijk gedeelde hulpvraag. En te verkennen welke interventie mogelijk passend zou zijn.

³ [Duurzaam samenwerken na scheiding/complexere ouderrelaties](#)

4. *Procesbegeleiding*

Het doel van procesbegeleiding is om de ouders te versterken in de inzichten die zij hebben verkregen in het viergesprek, zodanig dat zij niet weer terugvallen in hun oude patroon. Indien nodig kunnen ouders worden geholpen met het vinden van een passende interventie. Er kan afgesproken worden om nog enkele gesprekken te hebben tot de interventie start.

De meerwaarde van het inzetten van een GV-traject is dat er wordt gekeken naar de gezamenlijk gedeelde hulpvraag in het belang van het kind. Als deze duidelijk is, kan er verwezen worden naar een passende interventie. Zonder gedeelde hulpvraag is de kans op een geslaagde interventie immers nihil en leidt het zelfs tot verslechtering van de situatie.

SAT

Het Scheidings Advies Team (SAT), met een mediator/advocaat familierecht, jeugdhulpverlener, systeemtherapeut en psycholoog volwassen GGZ, biedt consultatie en advies en kan indien nodig een interventie uitvoeren.

2.3 Onderzoek en onderbouwing

De methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding (DOnS) is onderzocht door TNO⁴. Tijdens dit onderzoek beklom de werkwijze de eerste treden van de zogenoemde *effectladder*: van een gedragen idee in de hoofden van uitvoerders naar een veelbelovende, overdraagbare methodische werkwijze met ervaren impact in de praktijk.

Op basis van deze resultaten is de methode aangemeld bij de Databank Effectieve Jeugdinterventies van het NJI⁵. DOnS wordt momenteel beoordeeld door de erkenningscommissie.

2.4 Kernbegrippen

Duurzaam Samenwerken na Scheiding (DSnS)

DSnS is het denkkader van waaruit gewerkt wordt. Het kernpunt is een duurzame samenwerking tussen ouders. Complexe scheidingen worden gezien als een onvermogen van ouders om duurzaam samen te werken rondom het ouderschap. Begeleiding is waardengericht, met focus op het gewenste toekomstbeeld van de kinderen.

Duurzaam Ouderschap na Scheiding (DOnS)

⁴ Klein Velderman, M., Wildeman, I., de Jong, L., & Pannebakker, F. (2025). *Van een veelbelovend denkkader naar onderbouwd methodisch werken: Onderzoek naar de werkzaamheid van Duurzaam Ouderschap na Scheiding door gezinsvertegenwoordigers*. Leiden: TNO Child Health - [Onderzoek TNO](#)

⁵ [Databank Effectieve jeugdinterventies](#) | [Nederlands Jeugdinstituut](#)

DOnS is de praktische methode die door Gezinsvertegenwoordigers wordt toegepast. Ouders worden begeleid naar een gedeelde hulpvraag, constructieve communicatie en versterking van de ouder-kindrelatie.

Rollen:

- **Gezinsvertegenwoordiger (GV):** begeleidt ouders van A–Z in het scheidingsproces volgens DOnS.
- **Scheidings AdviesTeam (SAT):** multidisciplinair team (advocaat/mediator, systeemtherapeut, volwassen-GGZ psycholoog, jeugdhulpverlener) dat GV ondersteunt en zonodig interventies uitvoert.

3. Randvoorwaarden voor implementatie

3.1 Wat moet er op orde zijn?

Een succesvolle implementatie vraagt dat iedereen de transitie van controle en beheersing naar vertrouwen en verbinding onderschrijft, en gericht is op het gewenste eindresultaat in plaats van op het probleem.

De reflectie vraag aan het begin van deze handreiking is van belang bij implementatie:

"Stel je voor: het is 2040. Een jongere die nu 10 jaar is, kijkt terug op zijn weg naar volwassenheid. Wat vertelt hij of zij dan over de steun en kansen die jullie als gemeente/organisatie hebben geboden?"

Daarom is het essentieel om:

- Te zorgen voor politieke en bestuurlijke steun.
- Voldoende capaciteit en middelen beschikbaar te stellen.
- Te investeren in keten brede samenwerking met partners in recht, zorg en jeugdhulp, zodat iedereen bekend is met het denkkader.
- Financiële middelen te borgen.
- Het denkkader DSnS te omarmen, zodat professionals niet terugvallen op het werken vanuit het probleem maar vanuit het gewenste toekomstbeeld. Zo ontstaat een cultuur van coachen in plaats van redden.

3.2 Implementatiekansen

Voor succesvolle toepassing elders worden onder meer heldere informatievoorziening aan ouders, investering in training van professionals, steun vanuit het management, aandacht voor het systeem, triage aan de voorkant en beschikbaarheid van een deskundig multidisciplinair Scheidings Advies Team geadviseerd.

Bij het monitoren van het proces door TNO bleek dat de gezinsvertegenwoordigers met Duurzaam Ouderschap na Scheiding een diverse groep ouders (met uiteenlopende problemen op verschillende leefgebieden) met verschillende hulpvragen rondom (ouderschap na) scheiding ondersteunden.

Op basis van alle ervaringen en resultaten adviseert TNO⁶:

- Draag zorg voor goede informatie over de werkwijze aan ouders ten behoeve van passende motivatie voor en verwachtingen van de begeleiding;
- Organiseer triage voorafgaand aan de inzet van deze werkwijze ten behoeve van tijdige doorgeleiding naar passende hulp en informatie;
- Besteed ook aandacht aan het systeem, bijvoorbeeld middels toegankelijke informatie voor het informele netwerk; en training in het denkkader voor professionals in het juridische en zorg-veld ten behoeve van gedeelde taal;
- Zorg voor voldoende draagvlak op de uitvoeringslocatie (steun van het management is van belang);
- Investeer in training van (voldoende) gezinsvertegenwoordigers in het methodisch werken met de werkwijze; inclusief voldoende ruimte voor professionals om voldoende begrip van en vertrouwen te ontwikkelen in het proces van deze nieuwe werkwijze en de te gebruiken tools;
- Faciliteer een deskundig Scheidings Advies Team dat regionaal beschikbaar is voor consultatie.

4. Stap voor stap aanpak

DSnS is geen project, maar een cultuurverandering. En die begint bij een keuze: blijven we doen wat we deden, of kiezen we voor duurzame verandering, in het belang van kinderen?

Om DSnS te implementeren adviseren we de volgende stappen te volgen:

a. Creëren van bewustwording en draagvlak

Informeel bestuur, beleidsadviseurs en ketenpartners over urgentie en baten.

Iedereen in de keten moet achter de uitgangspunten van DSnS staan. Dat betekent afscheid nemen van versnipperde hulp en kiezen voor samenhang, lange termijngerichtheid en een waarden gedreven samenwerking.

Koppel DSnS aan andere ontwikkelopgaves, zoals de Hervormingsagenda.

⁶ Klein Velderman, M., Wildeman, I., de Jong, L., & Pannebakker, F. (2025). *Van een veelbelovend denkkader naar onderbouwd methodisch werken: Onderzoek naar de werkzaamheid van Duurzaam Ouderschap na Scheiding door gezinsvertegenwoordigers*. Leiden: TNO Child Health.

b. Maak de vertaling naar het lokale veld

Bepaal hoe DSnS/DOnS past binnen bestaande structuren (CJG, wijkteams, Kenniscentrum/Scheidingsloket).

c. Rollen, verantwoordelijkheden en positionering

Rollen en verantwoordelijkheden

Wijs een gezinsvertegenwoordiger aan

Ga lokaal of regionaal na wie de rol van gezinsvertegenwoordiger op zich kan nemen binnen de bestaande structuren (bijvoorbeeld een wijkteam, CJG of een scheidingsloket/Kenniscentrum). Deze professionals worden opgeleid in de methode *Duurzaam Ouderschap na Scheiding*, ontwikkeld vanuit het denkkader en onderzocht door TNO, nadat zij de training over het denkkader DSnS hebben gevolgd. Zorg voor heldere positionering van gezinsvertegenwoordigers in het werkveld.

Formeer een Scheidings Advies Team (SAT)

Stel een multidisciplinair SAT samen van minimaal drie professionals die de DSnS-opleiding hebben gevolgd:

- Een professional uit het recht (bijvoorbeeld een advocaat of mediator)
- Iemand uit de volwassen-GGZ
- Iemand met ervaring in systeemtherapie, en/of een professional uit de Jeugdzorg.

Het regionaal SAT fungeert als sparringpartner voor de gezinsvertegenwoordiger, ondersteunt bij complexe situaties en draagt bij aan duurzame besluitvorming, altijd vanuit het perspectief van het kind.

Plan de SAT's periodiek in en zorg voor een duidelijke aanmeldroute.

Benoem een coördinator

Benoem een coördinator die verantwoordelijk is voor onder andere het scherp houden van het denkkader DSnS, de coördinatie van de GV-trajecten en de planning van het SAT.

Positionering

Positie van het aanbod Gezinsvertegenwoordiger

De inzet van een gezinsvertegenwoordiger is geen interventie op zichzelf, maar een werkwijze die jeugdprofessionals, zoals jeugdconsulenten binnen gemeenten, medewerkers van een scheidingsloket/Kenniscentrum, kunnen hanteren om ouders in complexe scheidingsituaties effectief te begeleiden richting passende hulp.

De gezinsvertegenwoordiger ondersteunt ouders bij het formuleren van een gedeelde hulpvraag, gebaseerd op het gewenste toekomstbeeld voor hun kind(eren). Deze aanpak nodigt beide ouders uit om verantwoordelijkheid te nemen voor de situatie en hun rol daarin. Door ruimte te maken voor zelfreflectie en gedeeld perspectief, wordt duidelijker wat het onderliggende probleem is – en wat er daadwerkelijk nodig is om ouders en kinderen verder te helpen.

Dit proces voorkomt dat ouders worden doorverwezen naar interventies waar geen draagvlak voor is of waarin zij zich niet herkennen. Zonder gedeelde hulpvraag is de kans op een geslaagde interventie immers nihil en leidt dit zelfs tot verslechtering van de situatie.

De methode *Duurzaam Ouderschap na Scheiding* (DOnS) is daarmee geen vervanging van bestaande interventies zoals mediation, Ouderschap Blijft of Parallel Solo Ouderschap, maar een voorbereidende stap die de effectiviteit van deze trajecten vergroot. DOnS draagt bij aan een betere aansluiting van het hulpaanbod op de werkelijke behoeften van het gezin en leidt zo tot aanzienlijke besparingen in tijd, energie en kosten, wat niet alleen de ouders, maar ook de gemeenten ten goede komt.

Waar ligt de grens tussen verantwoordelijkheid ouders en professionals?

Het denkkader *Duurzaam Samenwerken na Scheiding* gaat uit van een gedeelde en heldere verdeling van verantwoordelijkheden tussen ouders en professionals. Een duurzame samenwerking, zowel tussen ouders onderling als tussen ouders en hulpverleners, kan alleen ontstaan als iedere betrokkene verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar eigen rol.

Ouders zijn primair verantwoordelijk voor het oplossen van hun eigen relatie- en opvoedproblemen, in het belang van de mentale en fysieke gezondheid van hun kinderen.

Professionals zijn verantwoordelijk voor het bieden van ondersteuning die ouders helpt hun rol als opvoeder opnieuw vorm te geven en stappen te zetten in de richting van het gewenste toekomstbeeld van hun kinderen.

Het is van essentieel belang dat professionals zich bewust zijn van hun positie. Wanneer een hulpverlener (al dan niet impliciet) de verantwoordelijkheid voor de oplossing van de ouders overneemt, ontslaat deze de ouders automatisch van die verantwoordelijkheid. Dit kan het veranderproces belemmeren en de kans op duurzame verbetering verkleinen.

Het denkkader nodigt daarom uit tot een houding van begeleiding in plaats van overname: professionals faciliteren, maar nemen het probleem niet uit handen. Zo wordt de autonomie van ouders versterkt en ontstaat er ruimte voor duurzame verandering vanuit intrinsieke motivatie.

Het denkkader en maatwerk in complexe situaties

Het denkkader *Duurzaam Samenwerken na Scheiding* (DSnS) richt zich op hoe ouders na een relatiebreuk hun rol als opvoeder opnieuw vormgeven. De kern is steeds het gewenste toekomstbeeld voor het kind: *wat willen ouders hun kind(eren) meegeven in termen van liefde, aandacht en zorg?*

Samenwerking tussen ouders is daarbij geen doel op zich, maar één van de mogelijke manieren om dat toekomstbeeld te realiseren. De centrale vraag is steeds: *“Wat leven ouders hun kind(eren) voor?”*

Deze benadering maakt het denkkader breed toepasbaar, ook in situaties waarin sprake is van complexe relatiepatronen of eerdere ervaringen met partnergeweld. In die context ligt de nadruk niet op contactherstel of samenwerking, maar juist op:

- Zelfreflectie;
- Persoonlijke ontwikkeling;
- En het versterken van opvoedvaardigheden bij beide ouders.

De liefde voor het kind en het verlangen om bij te dragen aan een stabiele en veilige ontwikkeling vormt daarbij de rode draad. Ouders worden begeleid in het onderzoeken hoe hun gedrag, keuzes en houding bijdragen aan, of juist afbreuk doen aan, dit doel.

Een veilige basis is cruciaal voor toepassing van het denkkader. Wanneer er veiligheidsrisico's aan de orde zijn, is het belangrijk dit te herkennen en passende stappen te zetten richting de juiste organisaties zoals politie en Veilig Thuis, om de veiligheid van ouder en kind te waarborgen.

d. Scholing/training van professionals

Na het zetten van stap a, b en c is het tijd om echt aan de slag te gaan met het denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding (DSnS).

Stap 1:

Gezamenlijke basis creëren met de training denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding

Deze stap is cruciaal en geldt voor de hele keten – van zorg tot recht. Het is van belang dat alle professionals die lokaal en regionaal gaan werken vanuit dit denkkader ermee bekend zijn en dezelfde taal leren spreken. Alleen dan kan vanuit vertrouwen en verbinding gewerkt worden aan het gewenste toekomstbeeld en de noodzakelijke ommezwaai worden gemaakt. Het denkkader DSnS is niet alleen helpend voor gescheiden gezinnen, maar ook voor de samenwerking tussen professionals onderling.

Stap 2:

Methodisch werken Gezinsvertegenwoordiger, Duurzaam Ouderschap na Scheiding

In deze stap staat de rol van de gezinsvertegenwoordiger centraal. Professionals die de taak van Gezinsvertegenwoordiger uit gaan voeren volgen hiervoor de training Duurzaam Ouderschap na Scheiding. In deze training wordt stap voor stap de methode eigen gemaakt, die is gebaseerd op het denkkader DSnS. Zo wordt de vertaalslag gemaakt van theorie naar praktijk en leren gezinsvertegenwoordigers hoe zij gezinnen effectief kunnen ondersteunen op weg naar het gewenste eindresultaat.

e. Methodische intervisie en evaluatie

Werken vanuit het denkkader DSnS en met de methode DOnS vraagt écht iets anders van professionals. Het advies is daarom om methodische intervisie structureel in te zetten. Indien gewenst kan hiervoor ondersteuning worden aangevraagd bij het Kenniscentrum Kind en Scheiding⁷.

Het is belangrijk om de methodische intervisiemomenten vooraf vast te plannen (rol coördinator), zo ontstaat ruimte voor reflectie, leren van elkaar en het aanscherpen van het eigen handelen. Na een evaluatie kan waar nodig bijgestuurd worden.

⁷ www.kenniscentrumkindenscheiding.nl

Daarnaast is het waardevol om ouders tijdens en na het traject actief te vragen naar hun ervaringen en beleving. Dit geeft belangrijke input om de aanpak verder te versterken en blijvend te verbeteren.

f. Borgen

Zoals beschreven vraagt werken vanuit het denkkader DSnS echt iets anders van professionals. Zeker in de hulpverlening is de reflex vaak om te redden en probleemgericht te werken. Met DSnS wordt deze beweging omgezet naar coachend werken, gericht op het gewenste eindresultaat.

Deze omslag is groot, omdat ook de maatschappij gewend is dat er gered wordt. Het vraagt daarom voortdurende aandacht om niet terug te vallen in oude patronen. Hier hebben we elkaar hard bij nodig: professionals moeten elkaar blijven spiegelen, ondersteunen en scherp houden. Alleen zo kan het nieuwe werken duurzaam worden geborgd.

Zorg voor goede en duidelijke communicatiemiddelen voor de potentiële cliënten en de netwerkpartners over het traject Gezinsvertegenwoordiger, het SAT en het denkkader van waaruit gewerkt wordt. Dit kan op een lokale/regionale website met verwijzing naar uitelkaarmetkinderen.nl, via een folder of een infographic.

5. Kosten en uren-raming

Voor de implementatie van het denkkader DSnS en de methode DOnS moeten de volgende kosten en uren worden meegenomen:

Opleidingskosten

- Opleiding in de keten Duurzaam Samenwerken na Scheiding (in company of losse deelname): kosten op te vragen bij [Duurzaam Samenwerken na Scheiding](http://www.duurzaamsamenwerkennascheiding.nl). www.duurzaamsamenwerkennascheiding.nl
- Opleiding methodisch werken Gezinsvertegenwoordiger – Duurzaam Ouderschap na Scheiding (in company of losse deelname): kosten op te vragen bij [Kenniscentrum Kind en Scheiding](http://www.kenniscentrumkindenscheiding.nl).
- Op aanvraag mogelijk begeleide methodische intervisie/casusbespreking.

Urenraming

- Gezinsvertegenwoordiger (GV): gemiddeld 50 uur per casus.
- SAT-overleg: eens per 6-8 weken, met 3 à 4 professionals, duur 4 uur.
- Coördinator: circa 4 uur per week, afhankelijk van de omvang van de inzet aantal verwachte casussen.
- Methodische intervisie/casusbespreking per Gezinsvertegenwoordiger: 2 uur per 6 weken.

- Op na-calculatie inzet van een interventie door SAT. De ervaring is dat een interventie door één professional van het SAT gemiddeld 15 uur kost. In sommige casussen moeten er twee professionals van het SAT worden ingezet.

6. Bijlagen

6.1 Visiedocument

Denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding

Het denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding is gebaseerd op de kernelementen van vier theorieën; positieve psychologie, positieve gezondheid, narratieve Mediation en de transactionele analyse.

In dit nieuwe denkkader, worden complexe scheidingen niet meer gezien als een veiligheidsprobleem, maar als een onvermogen van de ouders om tot een duurzame vorm van samenwerking rondom hun ouderschap te komen. Begeleiding dient niet procesgericht maar waardengericht te zijn. De gewenste toekomst van de ouders voor de kinderen is leidend, waarbij gewerkt wordt vanuit een gezamenlijke visie hoe dat te bereiken. Er wordt op zoek gegaan naar potentieel vakmanschap en de verantwoordelijkheid voor het bereiken van de gewenste toekomst wordt terug bij de ouders gelegd. De visie beweegt hiermee van 'controle en beheersing' naar 'vertrouwen en verbinding', en volgt hierbij de basisprincipes:

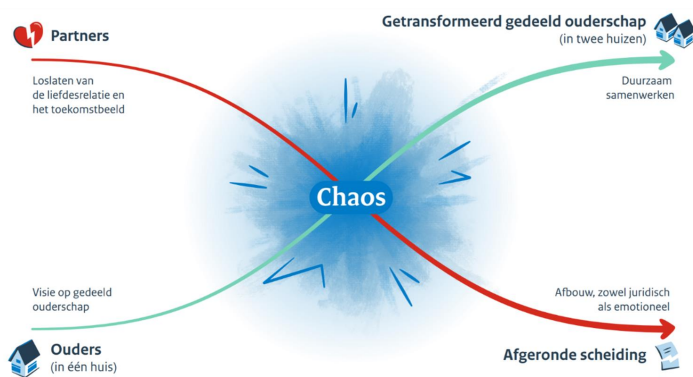
- Focus op de toekomst
- De dynamiek bepaalt de uitkomst
- Inzet op veerkracht, flexibiliteit en eigen verantwoordelijkheid
- De basis is vertrouwen; eerst in jezelf, dan de ander en vervolgens in de samenwerking

Als duurzame samenwerking het gewenste eindresultaat is, dan moet je inzetten op die elementen waar duurzaam samenwerken uit bestaat:

- Visie
- Vertrouwen
- Verbinden
- Verantwoordelijkheid

Transitie(curve)

Scheiden is een transitie. Een transitie is een overgangperiode, waarin iets ouds uit faseert en iets nieuws wordt opgebouwd. Binnen de transitie vindt een transformatie plaats. Een transitie bestaat uit meerdere bewegingen, die tegelijkertijd spelen, maar totaal verschillend zijn. Chaos is een vast onderdeel van het transitieproces en geen teken van achteruitgang!

Creëren van een nieuw narratief

Beide ouders hebben hun eigen verhaal. Het is aan de gezinsvertegenwoordiger om binnen dit verhaal te zoeken naar aanknopingspunten voor een nieuw verhaal, waarin veerkracht, flexibiliteit en eigen verantwoordelijkheid gevoeld wordt. Een conflictvrij verhaal, weg van de schuldvraag, via het probleem naar de gezamenlijk gedragen oplossing.

Van dader-slachtoffer naar uitdager-actie

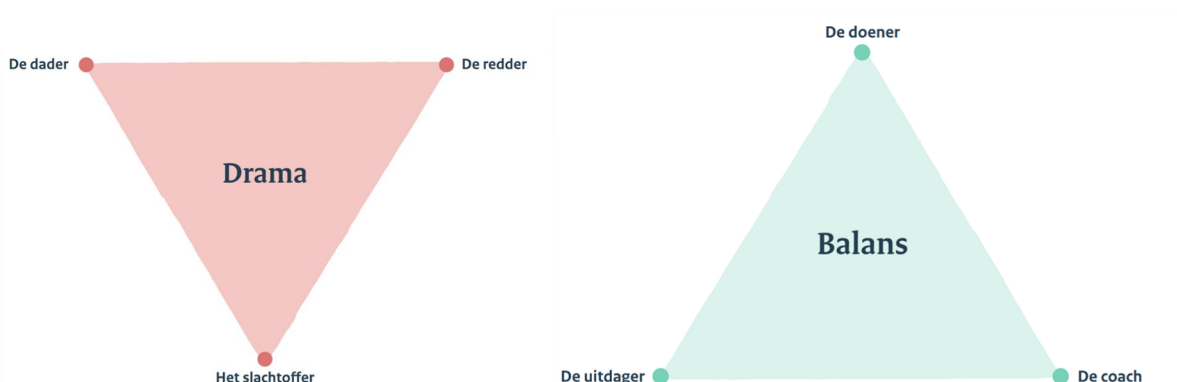
In een conflictsituatie is er vaak sprake van een dramadriehoek waarbij drie rollen bestaan: dader, slachtoffer en redder. Betrokkenen worden als het ware 'gevangen' in de dynamiek van de driehoek en hebben dan maar drie mogelijkheden. Deze drie sociale rollen vullen elkaar aan en leveren in de communicatie vaste patronen op. De betrokken personen zijn zich niet bewust van de wijze waarop zij zichzelf en de ander 'gevangen' houden in een negatief emotioneel spel en hiermee gezond en adequaat gedrag vermijden.

Het slachtoffer roept 'help' maar wil niet echt gered worden, de redder wil redden, maar kan geen conflict oplossen dat niet van hem is, en de aanklager geeft de redder of het slachtoffer de schuld dat het niet goed gaat. Mensen die vanuit deze posities met elkaar communiceren, zullen niet doelgericht en efficiënt met elkaar praten. Zij hebben regelmatig het gevoel dat ze niet verder komen en dat ze op bijna voorspelbare wijze met elkaar een patroon herhalen.

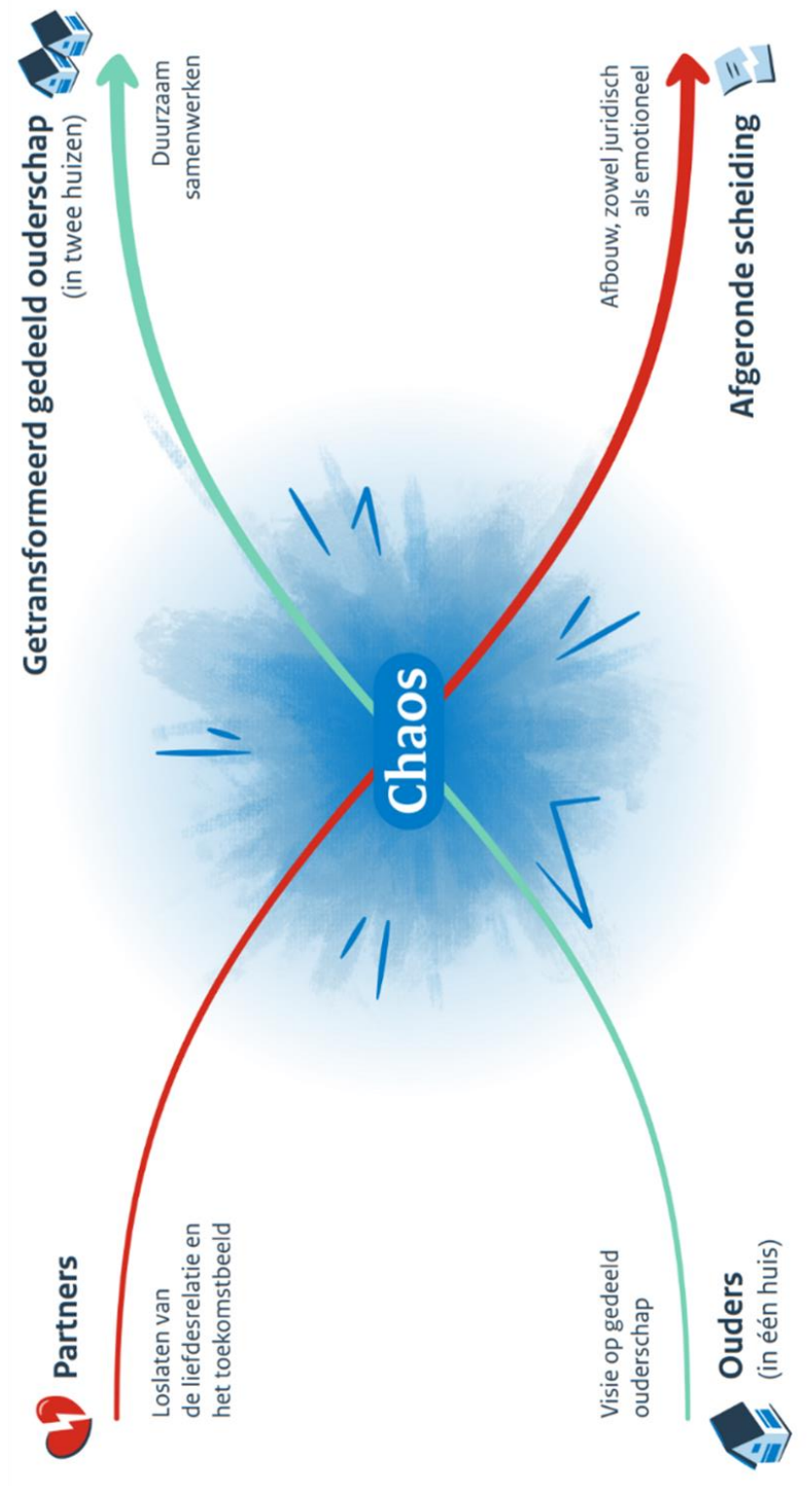
Binnen Duurzaam Samenwerken na Scheiding wordt deze negatieve spiraal verbroken door te bewegen van de dader-slachtofferdynamiek naar de uitdager-actiedynamiek, die gerepresenteerd wordt door de Balansdriehoek:

- De Redder wordt de Coach
- Het Slachtoffer wordt de Doener
- De Dader wordt de Uitdager

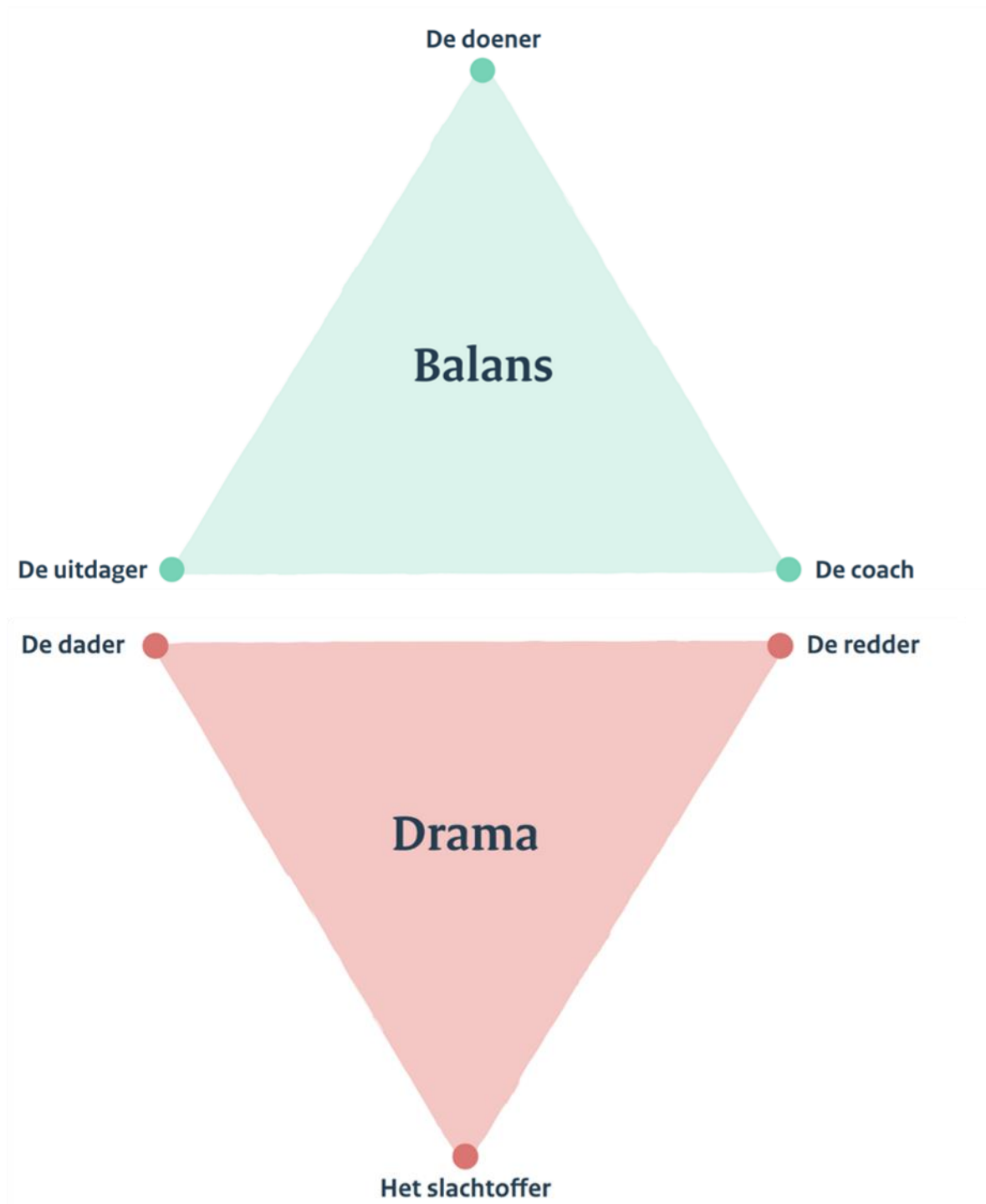
De gezinsvertegenwoordiger, neemt als eerste de rol van de uitdager in door de ouder(s) te bevragen op hun visie op ouderschap, waarna ze de ouder(s) vanuit die visie op ouderschap, coachen om actief stappen te zetten in het aangaan van de uitdagingen, die zij op hun pad richting getransformeerd gedeeld ouderschap tegenkomen.

6.2 X-curve – proces van verandering en transitie inzichtelijk maken

6.3 Drama en balansdriehoek

6.4 Websites, link naar onderzoek, folder en ervaringsverhalen

Websites

www.uitelkaarmetkinderen.nl

www.duurzaamsamenwerkennascheiding.nl

www.kenniscentrumkindenscheiding.nl

Onderzoek TNO – Van een veel belovend denkkader naar onderbouwd methodisch werken

[Onderzoek TNO](#)

[Factsheet over onderzoek TNO](#)

Folder Gezinsvertegenwoordiger

[Brochure gezinsvertegenwoordiger | Brochure | Uit elkaar met kinderen](#)

Ervaringsverhalen

[Ervaringsverhaal Gezinsvertegenwoordiger Nadia du Croix | Publicatie | Uit elkaar met kinderen](#)

[Ervaringsverhaal Gezinsvertegenwoordiger Mariska Rijnhart | Publicatie | Uit elkaar met kinderen](#)

[Een scheiding is altijd het einde van een partnerrelatie, maar niet het einde van de samenwerking als ouders. - Kenniscentrum Kind en Scheiding](#)

6.5 Bronnen die gebruikt zijn voor deze handreiking

1. Heijsteeg & Lubach, *Duurzaam Samenwerken na Scheiding*.
2. Klein Velderman, Wildeman, de Jong & Pannebakker (2025), *Onderzoek naar de werkzaamheid van Duurzaam Ouderschap na Scheiding door gezinsvertegenwoordigers*, TNO Child Health.
3. Heijsteeg en van Vliet, *Handboek Methodisch werken Gezinsvertegenwoordiger, Duurzaam Ouderschap na Scheiding*.
4. Van Noort en van Vliet, *Eindrapport Een goed begin*